

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru mesarabile pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr. — de două ori 12 cr. — de trei ori
15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
fiecare publicare.

Sibiu, 5/17 Septembrie 1884.

Trăim într'un veac ciudat în felul său. Una se vorbește, și alta se face. De libertate vorbește toată lumea, și libertate în rare locuri aflăm. Pe unele locuri ea nici după nume nu este cunoscută, pe altele ea există după nume, spre a vedea cum e libertatea când este batjocorită, degradată și despoiată de toate însușirile și părțile ei.

Pretutindena de libertate se vorbește, și preste întreaga Europa suflă vîntul reacțiunii, pretutindena realitatea illustrează, că minciună este, când lumea se laudă cu liberalism.

În complexul pretutindena și Europa se află și statul nostru, și el între statele ciudate ocupă locul de frunte.

În toată Europa stat poliglot ca al nostru nu se află. În Europa, cruciș și curmeziș umblînd, nu vei afla legi ciudate ca și ale noastre, și nicăiri în Europa o aplicare mai fără conștiință a legilor ca și la noi nu vei afla.

Această ciudată stare de lucruri a creat poate ciudata de libertate și liberalism dela noi, și libertatea la noi, începe a deveni ciudată nu numai în fond, dar și în formă.

Se vedem.

Dumnezeu ne a lăsat români din moși strămoși, și noi vrem să lășăm fiilor, nepoților și strănepoților noștri curată această moștenire. Este un defect acesta în noi, însă este defect intrat deja în sânge, și de el nime nu ne mai poate vindeca.

Suntem deci cu desăvîșire decizi se murim ca români, acesta e destinul nostru, și noi în privința aceasta suntem oameni, cari ne dăm la credințe deșerte.

Spre nenorocirea noastră mai suntem și scurți la minte, sau cu alte cuvinte suntem cam proști. Nu pricepem adecă cu mintea noastră foloasele ce ar isvorî din aceea, dacă noi ne-am schimba numele, am îmbrăca caracter de jidan, și ne-am dechiară maghiari.

În marginita noastră judecată nu aflăm nici un avantaj, nici o cinste, nici o fală prin lăpădarea dela legea, limba și datinile strămoșesci, și primirea năravurilor, obiceiurilor, a limbei și a costumului unguresc.

Astfel fiind făcut românul, trăește în prostia sa, și rămîne român.

Suntem deci neam ciudat, și cu noi ciudat este și veacul în care trăim.

Decât noi mai ciudați sunt bărbații chemați a ferici statul nostru. Diametral opus cu capul nostru, lor nu le intră în capul lor, cum de noi românii nu înțelegem avantajele ce ar isvorî din prefacerea noastră în unguri. Astfel ei în zelul lor de a ne ferici caută căi și mijloace, prin cari se facă din noi unguri, adecă oameni fericiți.

Procesul? Sub cuvîntul „libertate” au adus legi cari numai liberale nu se pot numi. Noi am ridicat plîngerii la timpul său contra aducerii de astfelu de legi, însă toate înzadar.

Legea s'a adus, și ea fu pusă în aplicare, însă așa că și umbra de liberalism, ce mai era în ea, dispăru. Pentru respectarea legii combătute de noi a trebuit se ridicăm noi glasul. Am protestat contra călcării de lege de către cei ce o au votat, am protestat noi, și aceasta numai spre a ilustra ce veac ciudat am ajuns.

S'a urmat cu nedreptățile în contra noastră, și după cum am mai dis, cu cea mai bună intenție de a ne ferici, adecă de a ne face să ne lăpădăm de legea și limba ereșită dela strămoși, și să ne facem unguri. Noi în învertoșarea inimii noastre ne-am făcut tot mai încăpăținați, și am plâns tot mai tare. Scurt vorbind: ungurii ne-au neîndreptățit, noi am strigat și ne-am văerat.

A venit diaristica maghiară și a dis că românii agitează. Agitațiunea noastră deveni periculoasă pentru stat, și diarele cereau măsuri extraordinare pentru asigurarea statului în contra noastră.

Veac ciudat.

Până acuma în formă ne era asigurată libertatea . . . libertatea de a ne văera contra nedreptăților ce ni se fac.

În urma pressei vine ministrul president și în o cuvîntare către alegătorii săi desfășură programa dietei viitoare în noul period de trei ani. Ministrul se pune pe coarda diaristice, afirmă că în Ungaria există agitațiune națională, și contra acestei agitațiunii va recurge la mijloace extraordinare.

Ce se urmărește prin noaua față în care a intrat constituționalismul în Ungaria? Ministrul president dăce că interesul statului cere aplicarea de măsuri drastice, diarele maghiare ne spun că maghiaritatea statului o recere aceasta, ear cele mai multe o justifică prin interesele specifice maghiare periclitare în Ardeal.

Suntem în curat cu lucrul.

Libertatea, zdrobită în fond, este atacată și în formă. De aci încolo nu ne va mai fi ertat nici să ne plîngem.

Se cere o dibăcie spre a ataca libertatea în formă și totuși se poți dăce că ești liberal. Mai esact: actuala lege de presă scutesce pre români de temnițe, căci juriul din Sibiu e compus din sasi, și sasi burgheri sunt oameni cu idei contrarie unghurilor. Trebuie deci nimicita, însă cum? De modificat nu se poate modifica, căci lumea ne-ar acusa cu reacțiune. Ce este deci de făcut? Lucru simplu: legea rămîne în toată puterea ei, însă ea se va suspenda, și încă până atunci, până când se va crede, că nu mai sunt agitatori.

În adevăr ciudat veac!

Este greu a mai crede ași în serioșitatea lucrurilor, și satiră a mai pretinde caracter și inimă. Tractate chiar și cele mai sante lucruri în mod atât de frivol ce putem pretinde dela generațiunea, care face școală politică și de caractere în astfel de împregiurări?

Mai suntem oare în drept se credem în viitorul statului nostru? Mai poate pretinde lumea ca lucrurile se le tracteze omul serios, în ton elegic și cu profetia prorocului Ieremia: Ierusalime! Ierusalime!

Am ajuns departe cu liberalismul la noi. Se pune la probă forța de răbdare a poporului român, și lumea ia lucrul în ris. Dumnezeu e bun și ne va păzi. Poporul e bun, înse când se umple păhăru amărăciunii, poporul se răsbună, și resbunarea e cruntă. Dovadă anul 1784, dovadă anul 1848 pre care diariul „Nemzet” ni-l recomandă de au de serbare națională.

După cum s'au croit lucrurile ași suntem împinși în mod fatal la desnădășuire. Aceasta iară așa în mod frivol, după cum am arătat. Cugetatau oare oamenii la tristeșle urmări ale jocului lor?

Cum se manifestă decădina?

Nedumerita rîvnă de a cărmui, de a stăpâni chiar cu ori ce preț, împinge pre oamenii maghiarilor la consumătoarea activitate a lui Sisif.

Lucrarea lor nici nu va avé soarte mai bună ca a lui Sisif.

Pre lângă această rîvnă nedumerită ei mai sînt cuprinși încă și de foarte greșita idee, că Ungaria se poate cărmui bine și stăpâni fericit numai dacă locuitorii Ungariei sînt toți maghiari și vorbesc limba maghiară.

Din această idee nerealisabilă, în aceste timpuri, s'a născut „maghiarisarea,” idolul cioplit și zugrăvit de ceata renegaților fățarnici și flămânși.

La acest idol, durere, încep astăzi a se închina și aceia, cărora împregiurările au pus în mână frênele țării noastre; lui i se aduc jertfă darurile cele mai prețioase ale unei guvernări drepte și înțelepte.

Și fiind că cu maghiarisarea nu merge și nu poate se merge după pofta lor în acest stat *per eminentiam poliglot*, ei se vîd hotărîți a submina sîntemintele de libertate a cetățenilor, a ataca libertatea însăși.

Consecința finală o vedem cu toții.

Cărmuitorii înșiși împing în pozițiune de opozițiune pre toți, care și iubesc patria, însă nu pot și nu vreau să se lapede de îndreptățirea de a și conserva și de a și cultiva limba și naționalitatea străbună; i silesc a lua pozițiune de apărare întra statului însuși, care a pornit agresiv, alunecând dela calea, dela chemarea sa adevărată ca stat.

Însă dacă de abia în două decenii cărmuitorii n'au aflat alt remediu de înaintarea patriei de cât a ataca libertatea, multă puțină câtă mai există prin fel de fel de restrîngeri dispuse deja și altele puse în vedere, și a împinge maioritatea maselor compacte din țară în stare de războiu cu statul însuși, — atunci am ajuns la începutul rîului, la sfîrșitul posibilității înțelegerii, a înaintării comune.

Însă aceasta este un intristător semn, și o stare deplorabilă.

Dară nici nu poate fi alt cum.

Cunoașcem povestea, că cu minciuna poți prânzi, și câte odată și de amești capeți, însă de cină nici când.

Partea cea mai mare a lucrurilor actuale din țara noastră este întemeiată pre amăgiri și minciuni, pre superficialitate și neconștiință.

Din acest motiv și merg la noi trebile pre toate terenele anapoda și de a valma, însă mai mult spre rău, de cât spre bine, astfel încât te cuprinde o groază nespūsă cugetînd la sfîrșitul acestor porniri.

În periodul anilor 60 oamenii maghiarilor încărcău pre nemaghiari, mai ales pre români, pentru că erau și sînt un element de trei milioane, tenace și vital, cu mulțime de promisiuni și concesiuni, numai se coopereze la dobîndirea libertății îngenunchiate.

Românii negreșit n'au stat nici un moment pre cugete, căci cine a dorit mai cu neastîmper libertatea, cine a insetat mai mult și mai îndelungat după darurile adevăratei libertăți de cât românii.

Pentru ca amăgirea se succedă și mai ușor și mai sigur la început unele din promisiuni s'au și împlinit.

Și de se urma tot astfel nimic nu era mai sigur ca chiar statorirea unei înțelegeri reciproce, unei păci durabile în interesul tuturor și spre înaintarea și înflorirea patriei comune, care are nespūsă lipsă de înaintare pacinică.

După restituirea stărilor constituționale cu încetul toate cele seducătoare promisiuni s'au aretat efemere, vorbe goale, au început a se sparge și a dispărea asemenea beșicelor de săpun, cari la început se vedeau așa pline și mîndre.

Cea dintăiu isbire s'a dat Ardealului, chiar poporului românesc, forfecînd și răpind în modul sciut și pre calea cunoscută autonomia Transilvaniei, întemeiată, susținută și sancționată de sute de ani prin legi și domnitori, și nestearsă încă, cu atât mai puțin părășită.

Această autonomie poate se sustee și să se desvoalte fără ca să jigniască cât de puțin dualismul și interesele dualismului.

Și noi românii, cari nici când n'am renunțat la ea, ci cu mîhnire nespūsă numai ne-am dat uimiți în lături înaintea forței majore, nici nu ne vom lăpăda nici când de autonomia țării noastre, ci ne vom nisui nîncetat a ajunge la continuarea firului intrerupt fără scirea și învoirea noastră, pentru că ne-am convins deplin, că numai prin această continuare se poate stabili buna înțelegere, frățietatea și pacea între națiunea maghiară și română, între aceste două elemente constituitoare și susținătoare ale Ungariei și Transilvaniei.

Tot în această direcțiune, cu acelaș cuget rezervat, cu aceeaș intențiune dușmănoasă s'au plămădit cunoscutele două legi.

Asemenea nu vom înceta a ilustra rîul și rîntatea acestor legi pentru români și le vom combate totdeauna.

Legea electorală, fabricată anume pentru Ardeal, deosebit de a Ungariei, nu este numai spre fceșă.

batjocorire a românilor, ci s'a făcut contra protestelor deputaților români și din Ungaria, spre sugrumarea voinței și înădușirea glasului națiunii române, a Ardealului adevărat.

Legea electorală, care este impusă nouă românilor dincoace de „dealul mare“ este petecul de rușine cel mare în constituțiunea Ungariei și asemenea petece nu mai există în constituțiunea nici unei țări.

O țeară cu o cârmă, cu o constituțiune însă cu deosebite legi electorale, aceea țeară nu este nici una, nici constituțională, ci aceea este o satrapie.

Politicii maghiari dacă voiesc binele patriei trebuie să fie drepti și se lucre și se cârmue cu armele și mijloacele dreptății și ale bunei înțelegeri; sau dacă nu află aceste de lipsă, și cred a ajunge ținta lor prin forță, prin luptă, apoi atunci se fie cavaleri.

Lupta cu aceleași arme, și în asemeni condițiuni este onestă și laș este acela care nu primesce o astfel de luptă.

Însă politici maghiari nu vreau să fie nici drepti, nici cavaleri.

Astfel apoi este cu anevae a purta o luptă cinstită; este păcat chiar a perde un cuvânt de omenie.

Cealaltă este legea făurită pentru naționalități. Că poate fi o astfel de lege într'un stat, judecând mai profund lucrul, este în sine așa dîcînd, o rușine.

Mai sînt țări poliglote, cu deosebite națiuni constituitoare de stat, însă până astăzi nicăieri nu vom afla „lege pentru naționalități.“

Esemplul cel mai clar l'avem în partea monarhiei noastre dincolo de Laita.

La pertractarea „legei pentru naționalități“ chiar deputații naționalităților pîtrundînd deatuncia intențiunea legii, cunoscînd de atuncia cugetele rezervate și ușițele virite în acea lege au combătut'o din toate puterile.

Pare că se presimția, că acea „lege pentru naționalități“ în scurt timp se va suci într'o „lege contra naționalităților.“

Și, drept consecință, ce vedem astăzi, d'abia după șese ani?

Cei, cari am combătut acea lege, acel cap de operă al legislațiunii maghiare, aceia sîntem siliți a apăra multe dispozițiuni ale ei contra guvernului și a organelor sale, care nu se sfîesc a le călca în picioare din dî în dî, în cel mai brutal mod și spre batjocura legiferării.

Asemănînd dispozițiunile acelei legi, în părțile sale acceptabile încă, cu aplicarea acelei legi până astăzi, nu cred se o mai cunoască nici ingenioșii ei fabricatori.

Eacă cum se manifestă decădînța.

Cu încetul, din treaptă în treaptă, însă nu înainte, ci tot îndărăt, la vale, spre rău, spre crîsă.

Cele mai recente semne de decădînța le vom înșira și ilustra cu altă ocaziune.

Repețim însă și astădată, că pre această cale și cu aceste mijloace nici constituțiunea Ungariei nu se va întări, nici Ungaria nu va înflori, cu atât mai puțin se va schimba în maghiaria.

Numai de n'am fi vorbit în pustiu.

Ion Răvășer.

Revista politică.

Diarele din patrie se ocupă în mare parte cu comentarea enunțațiunilor ministrului president Tisza înaintea alegătorilor sei în Oradea mare. Diarele guvernamentale nu au cuvinte de laudă pentru programa desfășurată de șeful guvernului. Cele opoziționale aplaudă măsurile intenționate contra naționalităților.

Dintre diarele române unele stau în rezervă neexplicabilă, unul singur este pre deplin mulțămît cu principiile desfășurate de ministrul președinte.

Noi avem mari și fundate bănueli în ce privește viitorul presei române și scim din propria experiență, că legile privitoare la ameliorarea soartei noastre în aplicare s'au dovedit de lucruri deșerte.

Curios este că precăd diaristica noastră pe foaia primă constată, că legile sunt illusorie în Ungaria, pe fața a doana glorifică enunțațiunile ministrului și saltă de fericire.

Lumea europeană e preocupată de întâlnirea celor trei împărați la Skierniewice. Împăratul Germaniei, împăratul și regele nostru au mers la împăratul Rusiei însoțiți de ministrii de esterne.

Ce vor fi pus la cale monarhiei întelnici la Skierniewice nu se scie, se crede însă că din întâlnirea lor va isvorî pace cu binecuvîntările împreunate cu ea.

Deie Dumneșu așa se fie.

În România se fac schimbări în șirul bărbaților, cari reprezintă țara în străinătate. Dnul Carp,

ambasadorul din Viena și a dat demisiunea, și ea fu primită. Retragerea dnului Carp se motivează cu împregiurarea, că dînsul voiesce se păsească neînflințat la procsimele alegeri pentru cameră. Asemenea se signalizează retragerea ambasadorilor din Petropole, Berlin și Bruxella. În legătură cu aceste se vorbește de intrarea domnului Maiorescu și Carp în ministerul dlui Brătianu. Aceste versiuni sînt relatate cu toată rezerva, și tot așa le dăm și noi.

După scirile cele mai nouă principiile Bulgariei va visita țilele acestea pe regele României în castelul de vară Sinaia.

În Belgiu s'au turburat spiritele foarte tare prin sancționarea legii pentru scoală. Amărăciunea e mare și ea este explicabilă. Legea reacționară a pus viitorul scoalei în mâinile ultramontanilor și oamenii îngrijați de soartea scoalei și revoacă fără voiă în memorie morala iesuitorilor pe terenul instrucțiunii populare.

Italia, frumoasa Italie este greu cercată. Cholera seceră pe fie-care și cu sutele la victime, și știința omenească în fața pericolului și constată nemernicia sa. Regele s'a reîntors la Roma, și prețutindenea fu salutată de populațiune, căreia prin nobila sa abnegațiune i-a insuflat curagiu în momentele cele mai critice.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman.“

Brașov, 31 August v. 1884. Dle Redactor! Unul dintre protopopii noștri s'au mutat la cele eterne. Părintele protopresbiter Iosif Barac ne a părăsit pentru vecie; înmormîntarea rămășițelor lui pămîntesci s'a întemplat ieri în 30 l. c. la 2 oare după amiază. Încă înainte de a bate această oară vedeai șiruri neîntrerupte de oameni îndreptați spre biserica s tului Nicolae din Scheiu.

În mijlocul acestei biserici era depus sarcofagul cu osemintele părintelui protopresbiter, umbrite de ceriul cel nou și frumos împodobit al bisericii, în dreapta sarcofagului erau jalnicele rudeni ale răposatului, ear încolo era biserica îndesuită de popor de toate branjele. Cele mai alese personalități atât din loc cât și din giur alergară fără preget pentru de a da onorul din urmă demnitarului bisericesc, ce zăcea aci fără suflare: preoți de toate confesiunile, profesori dela toate institutele din loc, judecători, advocați de toate naționalitățile, apoi preoțimea tractului Brașovului și a Branului și mulțime de popor din loc și giur. Celebrarea rituală a săvîrșit'o Păr. protopresbiter I. Petric împreună cu parochii din loc și încă cu alții din giur cu toții în număr de 15. Corul bisericii din cetate, condus de dl prof. Pandelie Dima, a întonat în modul cel mai nimerit cântările funebrale. Totul era de un spirit atât de jalnic, încât ar fi înmuiat chiar și inimile cele mai tari. După săvîrșirea celor rituali păr. protopresbiter I. Petric a rostit un panegiric de tot pîtrundător în care arată rolul, ce l-a dus răposatul în viață ca învățător, ca profesor, ca protodiacon și în urmă ca protopresbiter. În fine dl prof. Ioan Popea rosti un al doilea panegiric în numele corpului profesoral român din loc. Vocea puternică a dnului Popea și espresiunile sale pline de spirit a înduioșat inimile ascultătorilor. După acestea se scoase sicriul acoperit de ceriul memorat, se ocoli biserica cu el urmat de tot poporul asistent și apoi se depuse în cimiteriu în mormîntul familiar spre eternă odihnă.

Astfel s'au sfîrșit ceremoniile funebrale ale răposatului protopresbiter. Viața lui a fost consacrată aproape exclusiv intereselor naționale, bisericesci și școlare, dovadă dispozițiunile sale testamentare prin cari declară de erede universal al sau scoalele noastre centrale de aici, a căror stare materială s'a augmentat încă din anii trecuți cu un fond de 1600 fl. ear acum prin remasul în suma de circa 10,000 fl. v. a.

În urma dispozițiilor testamentare s'au mai împărțit din averea răposatului afară de scoalele noastre și altele din tractul condus de dînsul precum și rudeniile sale. Nu trebuie uitat nici căscigul cel nu prea neînsemnat, adus bisericii și scoalei noastre atât în tractul de sub conducerea sa, cât și întreaga archidieceză, prin zelul și prin activitatea sa neobosită. Despre toate acestea s'au dat destule dovede în decursul vieții răposatului, carele a cădut în anii din urmă pe patul suferințelor grele, ca o urmare a încordătoarei și continui sale activități. Dumneșu se-l odihnească! G.

De sub peatra Cefii. Dle Redactor! În anii din urmă aproape în toate țările s'au pornit un curent antisemitic. Ne sînt proaspete încă în memorie fap-

tele săvîrșite nu de mult din partea poporului rusec contra acestei lepre pentru omenime. Grave au trebuit să fie motivele, care au dat nascere acestui curent. Chiar și în patria noastră pe lângă toată opintirea celor dela putere de a pune stavilă acestui curent, el se desvoaltă într'un mod miraculos și astăzi i succese a străbate până și în dieta țării.

Un număr neînsemnat de deputați antisemiți și vor ridica glasul lor în sesiunea viitoare la legislațiunea țării.

Numărul acestei partide nouă — ne temem — va cresce din sesiune în sesiune până ce ea va ajunge la atîta putere încât se poată mult valora între celelalte. Când o afirmăm aceasta ne basăm numai pe trecerea de care se bucură astăzi fiul lui Israil la popor. Cea mai mare ură o nutrește poporul față cu acestia și aceasta din motive destul de binecuvîntate.

Cu toții cunoaștem spiritul de „geschäftar“ cu care e înzestrat acest popor. Încă din anii copilăriei poți zări întrînșii aceasta înclinare oare cum firească, acestui popor. Rar îți va fi dat ca să vezi vre un judeu lucrător de pămînt ba chiar și meseriaș.

Acestea nu convin cu natura lui de speculator. Cei mai mulți îmbrățișează comerțul și speculele așa încât astăzi putem dîce, că mai tot comerțul se află în mâinile lor.

Lucrul ese de minune acolo unde un neamț, un român, un ungar etc. nu poate face nici un câștig și este silit se părăsească acel loc, jidovul însă încapînd, devine boer și îi bagă pe toți în pungă.

Câți magnați cu averi colosale nu sînt astăzi în pusunariul jidovului, care la venirea sa nu avea decât nesce sdrênțe pe sine.

Aceasta s'a întemplat nu numai cu magnații dară chiar și cu sate întregi. Jidovul vine în sat lipit de sêrac, se apucă de vinde lemnușe, tutun și alte mărunțișuri, ce face, ce nu face, după câți-va ani eatăl ajuns la o stare bunișoară, mai trec câți-va ani unul după altul și sêrântocul dela început a devenit avut. Aceasta se continuă până ce în urmă dînsul devine domn preste sat, căci i-a succes a-l cuceri cu șarlataniile sale.

Modul cum ajungă el la aceasta stare este neexplicabil.

Sînt unii cari afirmă că aceasta atêrnă simplu dela hârnicia lui. Deși nimenea nu le deneagă hârnicia totuși eu cred, că afirmațiunea aceasta e prea cutezată și că trebuie scăut după un alt isvor care să ne clarifice cestiunea.

Ca se vorbim drept nu putem decât să dîcem, că ei țin mult la macsima iesuitică „*finis sanctificat media.*“ Căile și mijloacele prin care își asigură existența și își câștigă bunuri nu e întrebare de ce natură sînt, vorba e, cum se-și sature numai pofta lor satică. Idei de acestea îmi intrau și eșau din conștiință când apropiindu-mă de poalele munților apuseni, intrau într'un sat cu o poziție romantică cu numele Cetea. Locuitorii acestei comune se ocupă mai mult cu viticultura, această ramură însemnată a agrolgiei.

Fiind de altcum și dînșii nesce oameni activi cu o inteligentă, carea se interesează de sortea poporului și locul avînd o poziție favorabilă osteneala li sê și rentează. Acum de câțva timp vîd numai că sosesc nesce jidovi cari pentru ca se le permită a rade drojdiile de pe buți plătesc pentru fie care bute un florin. Se înțelege că lor le a venit aceasta bine la socoteală, pentru că și de altcum nu le foloseau și așa pentru ei din două puncte de vedere e avantaju, una li se curățesce butea a doua mai capetă și părale.

Ceea cu ce nu se prea pot împăca este spre scop le folosesc jidanii ce prepară din ele și de aci apoi circulează câte și mai câte păreri prin sat. Unul spune una, altul alta și concludiunea finală la care ajung cu toții este, că jidanul scie ce face și că el nici odată nu se păgubesc. Bine se ne notăm că oamenii aceia cari îndeplinesc lucrarea sînt foarte bine plățiți și jidovii totuși au un profit considerabil după cum chiar însuși au mărturisit, ceea ce nu o prea fac cu toții.

Urmîndu-mi calea mai departe mi-am format câte și mai câte combinațiuni și am cugetat, că tare a fost sădit întrînșii spiritul de speculațiune.

Totodată mi-am cugetat că mult bine s'ar face omenimei și în special poporului nostru pe care îl despoaie atîta, când ar fi scutit barem de aceste lăcuste lacome.

Cu cugete de aceste mi-am frămîntat capul până ce în urmă m'am împăcat cu idea, că doară în viitoriu va fi sătul și poporul nostru de atîte înșelăciuni și cel puțin l va fi învățat esperința atîta în cât se scia scuti de șarlataniile unora și altora.

Un călător.

